

چهارشنبه 10 تیر 8 رجب 1 ژوئیه

عبدالله بن هارون الرشید، معروف به "مأمون" هفتمین خلیفه از طایفه بنی عباس بود که بر تخت خلافت تکیه زد و مدتی نسبتاً طولانی زمامداری کرد...

وفات مأمون عباسی سال 218 قمری.

عبدالله بن هارون الرشید، معروف به "مأمون" هفتمین خلیفه از طایفه بنی عباس بود که بر تخت خلافت تکیه زد و مدتی نسبتاً طولانی زمامداری کرد.

پدرش هارون الرشید، پیش از هلاکت خود سه تن از فرزندان خویش به نام‌های: محمد امین، عبدالله مأمون و قاسم مؤتمن را به ترتیب به جانشینی خویش برگزید و خود وی در سال 193 قمری در خراسان به هلاکت رسید.

پس از مرگ وی، فرزندش محمد، معروف به "امین" زمام امور را به دست گرفت و لباس خلافت را بر تن پوشید. اما پس از مدتی در صدد عزل مأمون از ولایت عهدی خویش و جایگزینی فرزند خود و تضعیف مأمون و سپاهیان وی که در خراسان مستقر بودند، برآمد و در این راه تلاش‌هایی به عمل آورد.

مأمون که در شرق عالم اسلام، یعنی از همدان تا آخرین نقطه‌های سرزمین خراسان امارت داشت و سپاهی بازمانده از پدرش در اختیار وی بود، از رفتار برادرش نگران و درصدد مقابله به مثل برآمد.

عاقبت دشمنی‌های دو برادر، به جنگ تمام عیار و خونینی منجر شد و هزاران نفر از طرفین کشته و زخمی گردیدند و سرانجام سپاهیان مأمون پیروز شده و برادرش امین را به قتل آوردند و شهر بغداد را فتح و بر سایر مناطق تحت حکومت امین، استیلا یافتند و از آن روز، که مصادف بود با محرم سال 198 قمری، رسماً به نام وی خطبه خوانده و از مردم برای وی بیعت گرفتند.

مأمون پس از استیلا کامل بر تمام مناطق تحت حکومت عباسیان، برای استحکام حکومت خویش و اقتدار خلافت اسلامی، ترفندهای گوناگونی به عمل آورد. از جمله این که در سال 200 قمری، از امام علی بن موسی الرضا(ع) دعوت کرد که به خراسان رفته و در امر خلافت با وی گفت و گو نماید.

آن طوری که از مأمون نقل شده است، وی در نبرد با برادرش امین نذر کرده بود که در صورت پیروزی بر سپاهیان وی و به چنگ آوردن خلافت اسلامی، قدرت را به شخصی که افضل آل ابی طالب(ع) باشد، بسپارد.

بدین جهت به درباریان خویش دستور داد که مقدمات سفر امام رضا(ع) به خراسان را فراهم سازند. مأمون می گفت: ما أعلم احداً أفضل من هذا الرجل علي وجه الأرض؛ من در کره زمین، شخصیتی بالاتر و والاتر از این مرد (امام رضا(ع)) نمی شناسم.

وی در اجرای نیت خویش بسیار جدی بود و از مخالفت مخالفان و دشمنان اهل بیت(ع) و سرزنش ریش سفیدان بنی عباس، واهمه‌ای نداشت و سرانجام به مقصود خویش رسید و امام رضا(ع) را وادار به سفر خراسان نمود.

هنگامی که آن حضرت وارد خراسان شد، مورد استقبال شایان مردم و درباریان و از جمله خود مأمون قرار گرفت. مأمون در آغاز به آن حضرت پیشنهاد نمود که خلافت اسلامی را بر عهده گیرد، ولی امام رضا(ع) که از نیت‌های مأمون آگاه بود، امتناع نمود. مأمون سپس به وی مقام ولایت عهدی را پیشنهاد کرد و آن حضرت مجدداً امتناع نمود، ولی مأمون آن حضرت را محترمانه مجبور به پذیرش کرد.

پس از آن که امام رضا(ع) ولایت عهدی مأمون را بر عهده گرفت، تلاش زیادی به عمل آورد که از ستم‌کاری‌های خلافت و انحرافات خود مأمون به کاهد و در این راه به موفقیت‌های بزرگی نایل آمد و زمینه گسترش مکتب اهل بیت(ع) و حس عدالت‌خواهی را در میان مردم شعله‌ور نمود. مأمون، فرایند چنین راهی را به سود خود نمی دید و لذا در صدد شهادت آن حضرت برآمد و در 28 صفر سال 203 قمری وی را مسموم و به شهادت رسانید.

پس از شهادت آن حضرت، مأمون به بغداد برگشت و از امام محمد تقی(ع) دلجویی نمود و دختر خویش ام‌الفضل را به عقد آن حضرت درآورد و مقام وی را در بغداد و مدینه گرامی داشت.

مأمون در اواخر عمر خویش، جنگ‌های بزرگی با رومیان آغاز کرد و پیروزی‌های عظیمی به دست آورد. سرانجام در 47 و یا 48 سالگی، در "عین بدیدون" که عرب‌ها آن را "بذندون" و رومی‌ها "رقه" می‌نامند وفات یافت. وی را پس از مرگش به "طرسوس" که هم‌اکنون "طرطوس" می‌گویند، واقع در غرب شام و در ساحل دریای مدیترانه به خاک سپردند. پس از وی، برادرش ابواسحاق، معروف به معتصم به خلافت رسید.

درباره تاریخ وفات مأمون، مورخان و سیره‌نویسان متفقند که وی در رجب سال 218 قمری درگذشت، ولی درباره روز وفاتش اتفاقی میان آنان نیست. برخی روز هشتم، برخی روز یازدهم، برخی روز سیزدهم و برخی روز هفدهم رجب را روز درگذشتش می‌دانند.

دینوری درباره شخصیت مأمون و ویژگی‌های وی گفت: و كان شهماً، بعيد الهمه، أبی النفس، و كان نجم ولد العباس في

العلم و الحکمه، و قد کان اخذ من جميع العلوم بقسط، و ضرب فيها بسهم، و هو الذي استخرج کتاب اقلیدس من الروم، و أمر بترجمته و تفصیله، و عقد المجالس في خلافته للمناظره في الأديان و المقالات.

درگذشت سید اجل حسین بن جعفر خوانساری در سال 1191 هجری قمری

سید اجل حسین بن جعفر خوانساری عالم بزرگ و روحانی متعهد بدرود حیات گفت. خوانساری عالمی ربّانی و حکیمی فرزانه بود و شاگردان بسیاری تربیت کرد که هر یک بعدها در ردیف علمای بزرگ عصر خود قرار گرفتند. از جمله این بزرگان «بحر العلوم و میرزای قمی» را می توان نام برد. خوانساری ادعیه ای چون «دعای ابوحزمه و زیارت عاشورا» را شرح کرده است. همچنین بر «شرح لمعه و ذخیره محقق خوانساری سبزواری» حاشیه نوشته است.

روز صنعت و معدن

روز دهم تیر ماه براساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی روز صنعت و معدن نامیده شده است. اختصاص این روز فرصت مناسبی است که به مهم ترین موتور محرکه اقتصاد یعنی بخش صنعت و معدن نگاهی اندیشمندانه شود چرا که این بخش به عنوان عامل مولد اشتغال پایدار در افزایش تولید ناخالص ملی و در آمد سرانه نقش بسزایی دارد.

در سال 1357 با اوج گیری و سپس پیروزی انقلاب اسلامی معدن کاری و توسعه صنایع نیز مانند سایر فعالیتهای تولیدی به لحاظ تغییر و تحولات بنیادی در کشور دچار رکود گردید. بعد از تدوین و تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی، بر اساس اصول 44 و 45 قانون اساسی، برای جلوگیری از اتلاف ذخائر معدنی، شورای انقلاب اسلامی طی مصوبه ای از صدور اجازه بهره برداری جدید و یا تمدید مدت پروانه های قبلی ممانعت نمود و وزارت صنایع و معادن موظف شد که قانون جدید معادن را تدوین نماید.

در تاریخ 1359/1/27 شورای انقلاب اسلامی بهره برداری از معادن توسط شرکتها و موسسات دولتی را بلامانع اعلام نمود و متعاقب این امر طی ماده واحده ای که بتصویب شورای انقلاب اسلامی رسید دادستان کل کشور موظف گردید که ستادی بنام ستاد بهره برداری و حفظ و مراقبت معادن کشور را تشکیل دهد.

این ستاد در مراکز استانها و شهرستانها نیز تشکیل گردید و کلیه ستادهای مذکور بر اساس آئین نامه های مربوطه وضعیت معادن را مورد بررسی قرار داده و نسبت به تعیین بهره بردار با تایید ستاد مرکزی اقدام می نمودند. یکی از اعضای اصلی در ستاد بهره برداری و حفظ و مراقبت معادن کشور در مرکز استانها و شهرستانها، جهاد سازندگی بود. جهادگران به لحاظ ضرورتی که احساس نمودند فعالیت گسترده ای را در زمینه معادن آغاز کردند. در شرایط سیاسی - اجتماعی خاص که در سالهای اولیه بعد از پیروزی انقلاب در کشور وجود داشت و خصوصا فعالیت های وسیع گروهکهای ضد انقلاب وابسته به چپ و راست در جهت ایجاد رکود در امور اقتصادی و همچنین تحریم های اقتصادی استکبار شرق و غرب، جهادگران بر اساس اعتقادات و بر حسب وظیفه ای که بر خود واجب میدانستند علیرغم همه کمبودها و مشکلات موفق به راه اندازی و فعال نمودن حدودا بیش از 150 معدن مختلف در کشور شدند و در این راه دشوار و پر تلاطم با تلاشی فراموش نشدنی چندین شهید نیز تقدیم نمودند.

حضور جهاد سازندگی در معادن و توسعه صنایع همراه با بهره گیری از نیروی انسانی باعث کمکهای اقتصادی و فرهنگی به روستائیان همجوار مناطق معدنی و صنعتی گردید و امکانات رفاه نسبی جهت کارگران فراهم شد و بسیاری از آنها از سالها، استثمار شدن رهائی یافتند. و در این میان جهادگران انقلاب اسلامی در فعالیتهای معدنی و صنعتی نیز نظیر سایر امور با ایثار و از خود گذشتگی خدمت نمودند.

ایران با در اختیار داشتن منابع و ذخایر سوختی و همچنین سایر مواد معدنی مورد نیاز صنایع مختلف، در صورت برنامه ریزی صحیح و دراز مدت؛ قدرت و امکان کافی جهت حصول پیشرفت های عمده صنعتی و نیل به خود کفایی را دارد. استخراج معادن و معدنکاری و توسعه صنعت در زمینه های گوناگون صنعتی از دیر باز در کشور ما متداول بوده و بعضی از مورخین نوشته اند که مردم ایران از اولین کسانی بوده اند که مس را استخراج و ذوب نموده اند. آثار بسیاری از حفاری های عظیم که در بیشتر معادن ایران و بخصوص معادن سرب و مس دیده می شود و همچنین باقیمانده ظروف و وسایل فلزی نیز مؤید فعالیتهای گسترده معدنی و صنعتی می باشند.

افزایش درآمدها و رشد بهره وری در بخشهای مختلف و همچنین رشد تقاضا و فعال تر شدن بانکها، بیمه، بورس و آموزش و همچنین گسترش بازارها، ارتقا نظام مدیریتی و حتی احترام به قانون، همه و همه از پیامدهای توسعه صنعتی و بهره برداری بهینه از معادن است.

امروزه تقریبا در کلیه زمینه های صنعتی، کشاورزی، ساختمانی، داروئی، دفاعی، الکترونیک، بهداشتی و ... مواد معدنی و کانیهای اقتصادی بعنوان مواد اولیه و یا مواد خام و همچنین توسعه صنایع نقش بسیار مهمی را ایفا مینمایند و در مجموع یکی از ارکان اصلی در اقتصاد هر کشور محسوب می شوند. بدیهی است که اینگونه ثروتهای خدادادی و سرمایه های ارزشمند باید به نحوی مورد استفاده قرار گیرند که ضمن حفظ حقوق نسلهای آینده با روشهای اصولی و صحیح حداکثر منافع حاصل گردد.